

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag

Journalnummer

1

400.C.2-0

EUK

25. februar 2004

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings statusnotat om resultaterne vedr. forskning og innovation under det italienske EU-formandskab i 2. halvår af 2003 samt oversigt over initiativer under det irske EU-formandskab i 1. halvår af 2004.

Bendt Bend

Notat

Til Folketingets Europaudvalg og
Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi

MONTAGET I DEN RIGS-MINISTERIET/EU-KOORDINATIONS-KONTOR

25. februar 2004

Statusnotat om resultaterne vedr. forskning og innovation under det italienske EU-formandskab i 2. halvår af 2003 samt oversigt over initiativer under det irske EU-formandskab i 1. halvår af 2004

I denne halvårlige orientering af Folketingets Europaudvalg og Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi omtales de væsentligste sager vedr. forskning og innovation under det italienske formandskab i andet halvår 2003 samt større sager, som forventes behandlet under det irske formandskab i første halvår 2004.

1. Resultater under det italienske EU-formandskab i 2. halvår 2003

Bioteknologi: status over gennemførelse af strategien og køreplanen

Kommissionens meddelelse om "Biovidenskab og bioteknologi – en strategi for Europa – Rapport om fremskridt og fremtidig udvikling fra marts 2003 dannede grundlag for vedtagelse af et sæt rådskonklusioner på Konkurrenceevnerådets møde den 22. september 2003.

I konklusionerne opfordres bl.a. til, at man nationalt i øget omfang medvirker til den europæiske strategi, og at der i øget omfang sikres en regelmæssig udveksling af informationer med henblik på at sikre virksomhederne lettere adgang til finansiering af bioteknologiske investeringer. Det skal endvidere sikres, at der gennemføres generelt gældende reguleringer på området med respekt for Traktatens bestemmelser.

Revision af særprogrammet "Integration og styrkelse af Det Europæiske Forskningsrum" for så vidt angår bioetik og stamcelleforskning

Da sjetten rammeprograms særprogrammer blev vedtaget i september 2002, var der et enkelt udestående, nemlig de mere detaljerede gennemførelsesbestemmelser for forskningsaktiviteter, der indebærer anvendelse af humane embryoner og stamceller fra humane embryoner. Rådet og Kommissionen var enige om, at sådanne yderligere retningslinjer skulle vedtages inden udgangen af 2003.

Kommissionen fremlagde i juli måned 2003 et forslag til retningslinjer, som betyder, at der skal opfyldes en række krav for at kunne modtage fællesskabsstøtte til forskningsprojekter, som indebærer anvendelse af isolerede stamceller fra humane embryoner. Eksempelvis skal et projekt have et særlig vigtigt forskningsformål, som øger det videnskabelige vidensgrundlag i grundforskningen. Endvidere skal donorer afgive et samtykke i overensstemmelse med den nationale lovgivning, før forskningsaktiviteterne påbegyndes.

5. februar 2004

VTUF0069

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Bredgade 43

1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post vtu@vtu.dk

Netsted www.vtu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 700

Dok-id 259018

Center for Analyse og Politik

Lone Heyde

Telefon 3392 9713

Telefax 3311 3620

E-post lhe@vtu.dk

Efter møder i Konkurrenceevnerådet henholdsvis den 26. november og 3. december måtte den italienske formand konstatere, at der trods ihærdige bestræbelser og forhandlinger ikke kunne skabes flertal for formandskabets kompromisforslag. Det betyder, at Rådet i øjeblikket ikke kan træffe beslutning om særlige regler for EU-støtte til forskning i humane embryonale stamceller. Det er nu op til Kommissionen at tage de nødvendige initiativer, hvis forskning på området skal gennemføres under sjette rammeprogram.

Forskerkarrierer og forskerfaget i Det Europæiske Forskningsrum

I Kommissionens meddelelse af 18. juli 2003 peges på, at gennemførelsen af det europæiske forskningsrum forudsætter udvikling og opkvalificering af det menneskelige ressourcepotentiale i europæisk forskning. Meddelelsen analyserer de forskellige elementer, som karakteriserer forskerprofessionen, og det konstateres, at forskerkarriererne i Europa er struktureret og tilrettelagt på en måde, der ikke gør det muligt at udnytte forskningspotentialet fuldt ud. Meddelelsen indeholder en række forslag til initiativer, som bl.a. kan bidrage til bedre dataindsamling og analyser på området samt til at nå Barcelona-målet om at investere 3% af BNP i forskning og udvikling.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

På Konkurrenceevnerådets møde den 10. november vedtog Rådet en resolution bl.a. indeholdende en oversigt over de vigtigste tiltag, som foreslås iværksat, herunder at undersøge mulighederne for et "charter for europæiske forskere" samt en "kodeks for ansættelse af forskere", yderligere dataindsamling og analyser vedr. karrierespørgsmål og forskeruddannelse, intensivering af arbejdet med at forbedre driften af forskernes mobilitetsportal og det europæiske netværk af mobilitetscentre.

Europæisk forskningsinfrastruktur

På en konference i november 2003 fulgte det italienske EU-formandskab op på de seneste års europæiske initiativer på området. Formålet med konferencen var at vurdere forskningsinfrastrukturens nuværende og fremtidige rolle i opbygningen af det europæiske forskningsrum. Som afslutning på konferencen konstaterede den italienske forskningsminister, at investeringer i forskningsinfrastruktur er afgørende for økonomisk vækst, og at disse investeringer i stigende grad kræver internationalt samarbejde.

Investering i forskning: en handlingsplan for Europa

Kommissionens handlingsplan af 30. april 2003 er en opfølgning på Kommissionens meddelelse fra 11. september 2002 "Mere forskning i Europa – mod 3% af BNP". Handlingsplanen er led i overvejelserne om at øge investeringerne i forskning og innovation som aftalt i Det Europæiske Råd i Barcelona i foråret 2002.

Der lægges op til så vidt muligt at koordinere de samlede nationale og europæiske bestræbelser. Mulighederne for at forbedre rammebetingelserne for fremme af investeringer i forskning og udvikling skal undersøges, og der peges på mulighederne for at øge kvaliteten af den offentlige støtte samt behovet for omlægning af eksisterende støtteaktioner.

Handlingsplanen blev drøftet på Konkurrenceevnerådets møde den 22. september. Rådet vedtog en resolution, som bl.a. opfordrer til koordinering. Endvidere foreslås en række konkrete aktioner, herunder at udvikle uddannelsen af forskere,

øge mobiliteten ved at fjerne de fortsatte hindringer herfor, at lette adgang til lån og kapitalfinansiering til forskning og innovation, tilskynde til og udvikle nye initiativer til intensivering af samarbejdet mellem industri og offentlig forskning.

Vækstinitiativet (Forskning og udvikling)

Som led i forberedelsen af det europæiske vækstinitiativ er det foreslået, at der iværksættes et "quick-start" program vedr. forskning og udvikling. På møde i Konkurrenceevnerådet den 26. november var der tilslutning til en række overordnede synspunkter, nemlig, at Lissabon-strategien må fastholdes som et bærende element, at udvælgelse af projekter skal hvile på klare kriterier med vægt på bidrag til vækst, at EIB (European Investment Bank) er en central partner, at der skal ske en afklaring af samspil med sjette rammeprogram, at forskningsinfrastruktur-projekter er centrale, og at teknologiske platforme er et relevant instrument. Rådet vedtog endvidere et sæt konklusioner, som indgik i forberedelsen af mødet i Det Europæiske Råd (DER) i december 2003. På mødet i DER var der tilslutning til at iværksætte vækstinitiativet.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Europæisk rumpolitik

- **Aftale med European Space Agency**

På Konkurrenceevnerådets møde den 13. maj 2003 opfordrede Rådet Kommissionen til i samarbejde med ESA (European Space Agency) at udfærdige en rammeaftale, som kunne træde i kraft inden udgangen af 2003. Rammeaftalen blev underskrevet den 25. november 2003. Med rammeaftalen etableres et fælles grundlag og fælles rammer for en gradvis udvikling og gennemførelse af en europæisk rumpolitik. Rammeaftalen definerer herunder samarbejdsstrukturen mellem Fællesskabet og ESA, fælles projekter/programmer og af ESA's potentielle rolle i Fællesskabets rumaktiviteter.

- **Hvidbog om rumpolitik**

Hvidbogen er udarbejdet i samarbejde mellem EU-Kommissionen og Den Europæiske rumorganisation (ESA). Den indeholder en handlingsplan for implementeringen af en europæisk rumpolitik. Rumteknologier skal spille en nøglerolle for hurtigere økonomisk vækst, jobskabelse, konkurrenceevne, fremme udvidelsesprocessen og bidrage til en bæredygtig udvikling samt sikkerhed og forsvar. Hvidbogen anbefaler aktioner med henblik på at sikre Europas uafhængige adgang til rummet og fremme af europæisk rumforskning. Kommissionen argumenterer for at øge rumindsatsen for at hindre, at Europa går tilbage som rummagt, at den rumrelaterede industri svækkes, og at afgørende viden og færdighed forsvinder permanent fra Europa. Hvidbogen blev præsenteret på Konkurrenceevnerådets møde den 26. november 2003.

ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor)

Den videre udvikling af fusionsteknologien forudsætter, at der snarest etableres en forsøgsreaktor på fusionsområdet (ITER). På Konkurrenceevnerådets møde den 22. september blev der fremlagt en rapport over status for arbejdet. Statusrapporten anbefaler, at ITER placeres i Europa, enten i Frankrig eller Spanien.

På Konkurrenceevnerådets møde den 26. november blev der opnået enighed om et kompromis gående ud på, at forsøgsreaktoren placeres i Cadarache i Frankrig, at der i Spanien i nærheden af grænsen til Frankrig etableres en administrativ

enhed, som skal understøtte opførelsen af reaktoren, at Frankrig og Spanien samarbejder tæt om etableringen, og at en af stillingerne som topdirektør besættes med en spanier. Kompromisset indebærer, at der kun fremlægges ét europæisk tilbud i forhandlingerne med de internationale partnere (Japan, Rusland, USA).

Etablering af et europæisk forskningsråd

I slutningen af det danske formandskab i 2002 nedsatte Videnskabsministeren i forståelse med Rådet en international ekspertgruppe med professor Federico Mayor, Spanien, som formand. Gruppen fik til opgave at foretage nærmere undersøgelser af behovet for et europæisk forskningsråd og mulighederne for dets etablering.

Ekspertgruppen afleverede sin rapport i december 2003. Rapporten er sendt til de relevante ministre i Unionen, Kommissionen mv. Det irske formandskab har meddelt, at man vil tage spørgsmålet op i løbet af formandsperioden.

2. Initiativer under det irske formandskab 1. halvår 2004

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Lissabon-strategien og Det Europæiske Forskningsrum (ERA)

I Kommissionens synteserapport om udviklingen af Lissabonstrategien foreslås, at der i 2005 gennemføres en midtvejsevaluering af strategien. Om de enkelte temaer anbefales, at der inden for forskning planlægges øgede investeringer i viden. Det foreslås, at der skabes bedre rammebetingelser for investeringer i forskning og innovation. Det foreslås, at der lægges vægt på uddannelsen af flere forskere både fra unionen og tredjelande. Endelig fremhæves behovet for etablering af teknologiske platforme som led i bestræbelserne på at fremme den europæiske konkurrenceevne inden for centrale fremtidige teknologier som f. eks. nanoteknologi.

Det irske formandskab har lagt op til rådskonklusioner med særlig vægt på vellykkede markeder og investeringer i forskning.

Hvidbog om rumpolitik

Det irske formandskab forventes at følge op på hvidbogen, foreløbig gennem vedtagelse af rådskonklusioner på Konkurrenceevnerådets møde den 11. marts.

Det forventes, at Rådet bl.a. vil opfordre Kommissionen til at planlægge, hvordan Europa sikres adgang til rummet, det europæisk rumpotentiale styrkes samt til at aflægge rapport inden udgangen af 2004 om resultaterne af Kommissionens arbejdsgrupper om rum- og sikkerhedsspørgsmål og om bemandede rumflyvninger. Endvidere forventes Rådet at opfordre Kommissionen til at iværksætte implementeringsfasen af GMES (Global Monitoring for Environment and Security) med deltagelse af ESA, EUMETSAT, nationale enheder m.fl. Endelig forventes Rådet at opfordre Kommissionen til at overveje en strategi for det næste årti for internationalt samarbejde i rumsektoren.

Europæisk grundforskning, herunder et europæisk forskningsråd

I Kommissionens meddelelse af 14. januar 2004 "Europa og grundforskningen" konstateres, at det meste af grundforskningen i Europa udføres og finansieres inden for det enkelte lands grænser. Medlemsstaterne har længe overvejende haft den opfattelse, at denne type forskning pr. definition hørte hjemme under den nationale

kompetence, mens EU, under henvisning til Unionens forskningspolitiske mål, primært skulle at støtte målforskning og teknologiudvikling. Holdningen hertil har udviklet og ændret sig. EU's forskningsprogrammer rummer en del grundlæggende forskning, om end i begrænset omfang.

Det fremhæves, at Europa halter bagud på grundforskningsområdet i forhold til Japan og USA. Kommissionen påpeger derfor nødvendigheden af, at der skal gøres noget effektivt for at få Europa på højde med de to lande.

Kommissionen betragter meddelelsen som grundlag for en debat, som gerne skulle munde ud i forslag til konkrete tiltag. I andet kvartal af 2004 vil Kommissionen forelægge en meddelelse med forslag til, hvordan konklusionerne fra debatten om grundforskning på europæisk plan kan gøres operationelle. Bl.a. peges på en ny mekanisme, som i en eller anden form kunne være det nævnte europæiske forskningsråd. I andet halvår af 2004 planlægges politiske drøftelser om en meddelelse fra Kommissionen som optakt til Kommissionens forslag om 7. rammeprogram.

Det irske formandskab lægger op til vedtagelse af rådskonklusioner på Konkurrenceevnerådets møde den 11. marts, hvor Rådet forventes at opfordre Kommissionen til at undersøge mulighederne for en ny strategi og oprettelse af nye mekanismer, f.eks. oprettelse af et europæisk forskningsråd.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Environmental Technologies Action Plan (ETAP)

Kommissionen vil i nær fremtid fremlægge en meddelelse om ETAP. Formålet med handlingsplanen er

- at fjerne de resterende hindringer for at kunne udnytte miljøteknologiernes samlede potentiale med henblik på at beskytte miljøet og samtidig bidrage til konkurrencedygtighed og økonomisk vækst.
- at sikre, at EU i de kommende år indtager en førerposition med henblik på at udvikle og anvende miljøteknologier
- at mobilisere alle interessenter til at støtte disse mål.

Den politiske kontekst er Lissabon-strategien, Det Europæiske Forskningsrum, EU's sjette rammeprogram, EU's strategi for en bæredygtig udvikling samt EU's 6. miljøhandlingsplan

Innovation for et konkurrencedygtigt Europa

På et uformelt rådsmøde i Irland den 25. april vil Rådet drøfte innovation for et konkurrencedygtigt Europa. Rådet vil bl.a. se på, hvorledes viden kan omsættes til arbejdspladser gennem innovation og samt drøfte virksomhedernes rammebetingelser.

Bioteknologi: status over gennemførelse af strategien og køreplanen

På Konkurrenceevnerådets møde den 17. -18. maj forventes det, at Kommissionen fremlægger sin anden statusrapport.

ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor)

På Konkurrenceevnerådets møde den 17.- 18. maj forventes det, at der kan opnås tilslutning til en international aftale om placeringen af ITER og om oprettelsen af en europæisk juridisk enhed.

Betingelser for indrejse og ophold for 3. landes forskere

Det forventes, at Kommissionen fremlægger et forslag til direktiv, som Rådet kan have en første udveksling af synspunkter på ved på Konkurrenceevnerådets møde den 17. – 18. maj.

Nanoteknologi

Det forventes, at Kommissionen i løbet af foråret fremlægger en meddelelse om nanoteknologi.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**